

HARP
SANAT

İkinci Dünya Savaşında Türkiye’de
JAPONYA ALGISI
Serkan Akpınar

Harp Sanat©

www.harpsanat.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şereföğlü

Son Okuma: Dr. Hakan Özkütükçü

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Görseli: *Karikatür Mizah Mecmuası*, 4

Birincikânun 1941, No: 310, Cilt: 12, s.1.

1. Basım, İstanbul, Aralık 2024

ISBN: 978-605-7348-61-6

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Harp Sanat Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir.

İkinci Dünya Savaşında Türkiye'de
JAPONYA ALGISI

Serkan Akpınar

İÇİNDEKİLER

Harp Sanat Yayınevinin Yayın Esasları	7
Yayınevinin Notu	11
Ön Söz.....	15
Giriş	17

BİRİNCİ BÖLÜM:

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE'DE JAPONYA ALGISI.....	25
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI BAŞLANGICINDA TÜRKİYE'DE JAPONYA.....	25
Savaş Öncesi Genel Durum.....	26
SAVAŞ DÖNEMİ	65
Uzak Doğu'da Savaş	67
Asyacılık ve Türkiye	81
Japonya'nın Askerî Yeteneği.....	85

İKİNCİ BÖLÜM:

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA JAPONYA'NIN TÜRKİYE'DEKİ ETKİLERİ.....	97
TÜRKİYE'NİN JAPONYA'YA SAVAŞ AÇMASI	97
Japonya'ya Karşı Savaşa Girişin Yankıları	99
Uluslararası İlişkiler Açısından Türkiye'nin Savaşa Girişi	113
Savaşın Bitişi ve Türkiye	114
İNSANLIK FACİASI: ATOM BOMBASI, TÜRKİYE VE JAPONYA	123
Atom Bombasının Yol Açtığı Yıkım	124
Türk Basınında Yankılar	126
Japonya'nın Teslimi ve Barış Sürecine Yöneliş.....	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRK YAZININDA VE

KARİKATÜRLERİNDE SAVAŞAN JAPONYA VE JAPONLARI

SOSYOKÜLTÜREL AÇIDAN DEĞERLENDİRME 147

TÜRK YAZININDA JAPONYA 147

    İkinci Dünya Savaşı Üzerine Türk Yazını ve Japonya 148

    Japon Tiplemesi ve Kişilikler 155

    Japonya'daki Sosyal ve Kültürel Yaşam Hakkında Yorumlar 163

TÜRK KARİKATÜRÜNDE JAPONYA 168

Mizah Yazını 168

Karikatür Dünyası 175

SONUÇ 207

KAYNAKÇA 213

HARP SANAT YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Harp Sanat Yayınevi, şanlı Silahlı Kuvvetlerimizde yıllarca görev yapmış olan emekli bir subay tarafından ülkemizdeki askeri tarih çalışmalarına katkı sağlamak için 2021 yılında kurulmuştur. Bilimin ışığını rehber edinen yayınevimiz, Atatürkçü bir çizgide, bağımsız yayıncılık faaliyetlerinde bulunmayı temel ilke edinmiştir. Yayınevimiz, yayımlayacağı nitelikli eserlerle ülkemizde askeri tarih alanında hissedilen eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bilindiği üzere toplumların tarihi incelendiğinde askerlikle ilgili hususların siyasi, sosyal ve kültürel alanlara doğrudan veya dolaylı etkilerinden söz edildiği görülmektedir. Bu etkilerin tespit ve değerlendirilmesinin, günümüze ve hatta geleceğe bakan yönlerinin ortaya konulmasının fert ve devlet ölçeğindeki gelişime önemli katkılar sağlayacağı üzerinde durulmaktadır.

Sosyal bilimlerde askerî konulara ağırlık veren çalışmalar, Birinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanmaya başlamıştır. Zamanla genel tarih araştırmaları içinde kendine özgü bir anlayışa dönüşerek askerî tarih adı altında toplanan bu alandaki çalışmalar, Batı'da 21. yüzyılda büyük bir hız kazanmışsa da Türkçe literatürde ne yazık ki henüz arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır.

Karakter ve kültür kodlarımızda var olan askerliğe ve ona dair çalışmalara ivme kazandırılarak bu alandaki eksikliğin nitelikli eserlerle giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde bu boşluğun

akademik olmayan, ideolojik birtakım amaçlarla, bilgi ve belgeye dayanmayan yorumlarla ve popülist eserlerle doldurulması başka sorunları da beraberinde getirecek, ortak tarih bilincinin oluşumuna zarar verebilecektir.

Yayınevi olarak bu bilinçle, imkânlarımız nispetinde faydalı çalışmalar ortaya koymayı arzu ediyoruz. Bu alandaki akademisyen ve yazarlarla koordineli çalışmalar yürüterek akademik, tarafsız ve güvenilir kaynaklardan oluşan yerli ve yabancı nitelikli eserlerle okuru buluşturmak istiyoruz. Kuramsal kaynaklardan edebî eserlere kadar geniş bir yelpazede yapacağımız yayınlarla, askerliği meslek olarak benimseyenlerin yanında askerî tarihe ilgi duyan herkese hitap eden akademik ve edebî eserler ile başvuru koleksiyonu oluşturmaya çaba sarf edeceğiz.

Tarihin tozlu raflarında unutulmaya yüz tutmuş, sandıklarda kitli kalan hatıraların, yazma eserlerin, baskısı tükenmiş kitapların; Yükseköğretim kurumlarında büyük emekler verilerek hazırlanmış sonra atıl kalan değerli çalışmaların gün yüzüne çıkarılması için atacağımız adımlarla, bu türdeki yayınların ve disiplinler arası müşterek akademik çalışmaların artmasında teşvik edici bir rol üstlenmek istiyoruz.

Askerlik mesleğinin ilgi sahası içinde önemli bir yer tutan yönetim, liderlik, strateji ve organizasyon konularıyla yeni modellere ilham verecek çalışmaları okurla buluşturmayı da hedefliyoruz.

Askerî geleneklerin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla özellikle tarihe mal olmuş komutan ve stratejistlerin düşüncesi ve tecrübelerinin sonraki nesillere aktarılmasına hizmet edecek biyografi ve hatıratlarının yanında tenkit ve kritiklerini yayınlamayı amaçlıyoruz.

Harp tarihinin konuları dışında kalan ancak yazarı veya işlediği konu itibarıyla daha çok sosyal tarihin ve edebiyatın alanına giren eserlerin yayınlanmasının da önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz.

Her safhasını akademik bir titizlikle takip edeceğimiz, editörlük çalışmalarına önem vereceğimiz yayınlarımızda Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edeceğiz.

Faydalı olabilmek niyet ve gayretiyle...

YAYINEVİNİN NOTU

Harp Sanat Yayınevi olarak askerî tarih hakkında kaleme alınmış telif eserler, hazırlanan çeviri metinler (Osmanlıcadan) ve yabancı dillerden yapılan çevirilerin yanı sıra telif hakkı bitmiş nitelikli eserleri yayımlamayı da amaçlamaktayız. Bu bağlamda Helmuth von Moltke, Colmar Von Der Goltz, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Arif Baytın, İsmail Hakkı Berkok ve Ziya Yergök gibi komutanlar; Ebubekir Hâzım Tepeyran, Mahmut Esat Bozkurt ve Süleyman Kâni İrtem gibi devlet adamları; Eyüp Sabri Akgöl ve Suphi Nuri İleri gibi siyasetçiler ile Ali Haydar Alpagut, Fevzi Kurtoğlu, Rıza Çavdarlı ve Sadettin Nüzhet Ergun gibi araştırmacılara ait eserleri de peyderpey yayımlamayı hedeflemekteyiz.

Bahsedilen eserlerin önemli bir kısmı 1930’lu ve bir kısmı ise 1940’lı yıllarda yayımlanmıştır. Bu dönemde basılan kitaplar -yaşanan alfabe değişikliği sebebiyle- hem imla kuralları konusunda yaşanan karışıklık hem de baskı tekniklerindeki yetersizlikten dolayı dilsel ve görsel olarak birtakım kusurlarla malul olduğu bilinen bir gerçektir.

Çok nitelikli kitaplar dâhil hemen hemen hepsinde görsel bakımdan (mizanpaj) tekdüzelik hâkimdir. Kitaplardaki “konuşma cümleleri, alıntılar, iç sesler vb.” genellikle punto büyüklükleri eşit olan aynı fontlarla yazıldığından, ilgili kısımların nereden başlayıp nerede bittiğini fark etmek ancak dikkatli okumalar sayesinde mümkün olabilmektedir. Yeniden yayımladığımız eserlerde bu sorunu gidermek için şu tasarruflarda bulunduk:

1. Birkaç cümleden oluşan (bir paragraf oluşturacak kadar uzun olan) konuşma cümleleri ve alıntıları -karşılıklı konuşma arz etmiyorsa- ana metinden bir punto küçük ve soldan bir birim içeride, çift tırnak içerisinde müstakil olarak -yani ayrı bir paragraf olacak şekilde- yazdık.
2. Çift tırnaklı ifadeler içerisinde ayrıca vurgulanması düşünülen kelime ve cümleleri ise tek tırnak içerisinde gösterdik.
3. Güncelliğini yitirdiğini düşündüğümüz kelimelerin anlamlarını metin içerisinde vermeyi tercih ettik. Bunun için kelimenin ilk geçtiği yerde köşeli parantez içinde ve köşeli parantez işareti ile birlikte kelimenin anlamını ana metinden iki punto küçük yazdık. Böylelikle kelimenin anlamını bilenlerce metnin bölünmeden okunmasını sağlamaya çalıştık. Söz konusu kelime metinde birçok yerde geçiyorsa belirli aralıklarla birkaç kez aynı şekilde anlamını verdik. Eğer anlamı bilinmeyen kelime sayısı daha fazla ise kelime anlamları metin içerisinde değil dipnotlarda gösterdik.
4. Kitap, dergi, ansiklopedi, gazete isimlerini italik olarak yazdık. Gazete, dergi isimlerinin orijinalinde gazetesi, dergisi gibi kelimeler yoksa bu kelimeler küçük harfle ve düz olarak, ismin orijinalinde varsa italik ve baş harfi büyük olarak yazdık.
5. Dipnotları, ana metinden iki punto küçük ve ana metinle aynı yazı tipinde yazdık.
6. Cümle ya da paragraf içindeki -yani müstakil olmayan- konuşma cümlelerini çift tırnak içinde ve ana metinle aynı punto ile yazdık.
7. Karşılıklı konuşma cümlelerini alt alta, soldan bir birim içeriden ve başında konuşma çizgisi (uzun çizgi) olacak şekilde ve ana metinden bir punto küçük olarak yazdık.

8. Konuşma cümlelerine dâhil olmayan kelimeler (dedi, ekledi, ilave etti, söyledi vb.) ile konuşma cümlelerinin arasına virgül koyup bunları ana metinle aynı puntoyla yazdık.

9. “İç ses” türündeki konuşmaları ana metinle aynı büyüklükte ve italik olarak yazdık.

10. Köşeli parantez içinde yaptığımız -ana metne ait olmayan- ilaveleri ana metinden bir punto küçük olarak yazdık. Bunlar şiir açıklamaları gibi uzun olabileceği gibi cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için ekleme ihtiyacı hissettiğimiz bir kelime/ kelime grubu da olabilir.

11. Kelimelerdeki “inceltme, kesme” işaretleri için Türk Dil Kurumunun güncel *Yazım Kılavuzu*'nu esas aldık.

12. Tarihî kaynaklarımızın genel itibarıyla Arap harfli metinlere dayalı olması nedeniyle kaynaklara gitmek isteyen okurların işini kolaylaştırmak ve akademik çalışmalarda takip edilen imla anlayışıyla uyumu sağlamak için tarihî şahsiyetlerin isimlerinin yazımında *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*'nin (TDVİA) imlasını esas aldık. Böylece isimlerin sonundaki “t”leri “d” olarak (Mehmet => Mehmed gibi); “p”leri “b” olarak (Recep => Receb gibi) yazdık. Yine Hayrettin => Hayreddin gibi. Keza isimlerdeki uzatma ve inceltme işaretlerinin kullanımında TDVİA'nın imlasını esas aldık. Mesela Pîrî, Kanûnî gibi.

13.-oğlu, -zade kelimelerini kendisinden önce gelen isimle birleşik yazdık. Mesela Müezzinoğlu Ali Paşa, Ömeroğlu Turhan Bey gibi.

Bu ölçütlere göre yeniden yayımlayacağımız eserlerin kültür hayatımıza katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

ÖN SÖZ

İkinci Dünya Savaşı süreci birçok kaynakta işlenerek eserler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Fakat Türkiye’de, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde Japonya ile başlayan dostluk ilişkilerinin İkinci Dünya Savaşı sürecinde nasıl etkilendiği hususunda herhangi bir kaynak olmadığı için Yüksek Lisans Tezi olarak çalıştığım “*İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’de Japonya Algısı*” adlı tezimi kitaplaştırılarak akademik çevreye ve öğrencilere katkı sağlamak istedim. Amacım savaş içerisinde bulunan hiçbir milleti yermek değildir. Aksine tarihten ders çıkartılmasına fayda sağlayacağı inancıyla bir çalışma ortaya koymaktır.

Çalışmamda görüşlerine her zaman değer verdiğim Kıymetli Hocam Prof. Dr. Selçuk Esenbel’e, Dr. Erdal Küçükyağcı’n’a, her zaman bana nefes veren kızlarım Sıla Akpınar ve Çağla Deniz Akpınar’a, annem Firdevs Akpınar’a, babam Recep Akpınar’a, biricik kardeşim Selin Akpınar’a, güzel yürekli canlarım Çınar Keskin’e, Kuzey Keskin’e ve sessiz meleğim Tuğra Keskin’e verdikleri desteklerden dolayı sonsuza dek minnettarım. Faydalı olması dileğiyle...

Serkan AKPINAR

Diyarbakır, 2022

